

محمد مهدی همت
فعال فرهنگی

یادداشت

فراموشی بزرگ‌ترین لطف خداست، یک موهبت الهی که بدون آن معلوم نبود چقدر دوام می‌آوردیم. ما حتی طاقت به خاطر سپردن شماره تلفن‌هایی را که می‌شنویم یا حتی حفظ می‌کنیم هم نداریم. آدرس‌ها، چهره‌ها و حتی صداها، مثل داده‌های مهاجمی هستند که به ما حمله می‌کنند و اگر نتوانیم آن‌ها را پالایش و پاک‌سازی کنیم خیلی زود توی اطلاعات به درد نخور غرق می‌شویم. چهره‌فروشنده‌های خیابان، متن کتاب‌های درسی ابتدایی، قیمت اجناس در سال‌های مختلف و حتی تاریخ اتفاقاتی که تاریخشان اهمیتی ندارد، مثل عکس‌های توی تلفن همراه هستند که اگر به اندازه ذخیره نکنیم مجبور می‌شویم یک روز فله‌ای پاک کنیم. اصلاً وظیفه مغز فراموشی است و این برخلاف تصور ماست، درواقع مغز آدم‌ها بعد از مدتی خاطراتی را که کد، اهمیت و ارزش کمتری دارند از روی میز برمی‌دارند، توی کشو می‌گذارند و کمی بعد آن‌ها سر از یارگانی درمی‌آورند. ما مثل آب خوردن فراموش می‌کنیم، اما آن چیزی که دیرتر از یاد ما می‌رود خاطراتی است که با غم، شکست یا سقوطی کدگذاری شده باشد.

■ نعمت یادآوری

برادرم را وسط آن همه جنازه توی سردخانه پیدا کردم، خط سرخ باریکی از گوش چپش مسیر گوش راستش را از روی گردن نشان می‌داد و پیراهنش مثل اینکه تازه از توی خم رنگرزی بیرون آمده باشد خیس خون بود. طوری خیس بود که می‌خواستم بغلش کنم، فکر می‌کردم توی سرمای دی چربا لباس خیس خوابیده است؟ غافل از اینکه آدم‌ها وقتی می‌میزند اولین چیزی که از دست می‌دهند گرماست، بعد مثل یک تکه یخ می‌شوند که از صفر کلون هم سردتر است، به همین خاطر تکان دادن آن‌ها سخت‌تر است. فرق سرش طوری شکاف خورده بود که انگار یکی تمام عقده‌های تاریخ را توی سر یک نفر کوبیده باشد و خون لخته‌شده موهاش را به هم چسبانده و روی پیشانی‌اش پیچ دلبران‌های داده بود، یک طوری که انگار بهترین آرایشگر تمام اعصار آن پیچ محشر را درست کرده باشد.

ادامه در صفحه ۷

از «قاتل محبوب» تا نظم استعماری برون‌سپاری خشونت دکستر یس‌سیاسی

کمیل سوهانی
پژوهشگر فرهنگ

یادداشت

سریال دکستر که نخستین بار در سال ۲۰۰۶ پخش شد، بی‌تردید یکی از پیچیده‌ترین و بحث‌برانگیزترین روایت‌های تلویزیونی در ژانر جنایی - روان‌شناختی است. این مجموعه، داستان دکستر مورگان را روایت می‌کند: کارشناس آزمایشگاه جنایی پلیس میامی که در زندگی روزمره چهره‌ای آرام، مفید و دوست‌داشتنی دارد، اما در خلوت، قاتلی زنجیره‌ای است که بر اساس «کدی اخلاقی» دست به قتل می‌زند؛ کدی که تنها مجرمان و قاتلان را هدف می‌گیرد. سریال با تلفیق خشونت، روان‌کاری و درام به پدیده‌ای فرهنگی بدل شد و با کسب امتیازهای بالا در پایگاه‌هایی چون IMDb، جایگاه خود را در حافظه جمعی مخاطبان تثبیت کرد. بخش فصل جدید این مجموعه با عنوان «دکستر: رستاخیز» فرصتی است برای بازخوانی انتقادی ایدئولوژی پنهان در پس این روایت جذاب.

در مرکز جهان دکستر، ترومای عمیق کودکی قرار دارد. دکستر در سه سالگی شاهد قتل فجیع مادرش در یک کانتینر خون‌آلود است و در روز تمام در میان اجساد خون‌آلود محبوس می‌ماند. این تجربه، زخمی روانی بر جای می‌گذارد که در آینده زندگی دکستر به «الگوی کنش اجتماعی» تبدیل می‌شود. میل به کشتن در دکستر تلاشی وسواس‌گونه برای بازسازی صحنه ترومایی و تسلط نمادین بر آن است.

پدرخوانده‌اش، هری مورگان به جای مواجهه درمانی با مهار اخلاقی این میل، دست به مهندسی آن می‌زند. «کُد هری» تلاشی است برای تبدیل خشونت افسارگسیخته به خشونت هد فمند؛ نوعی برون‌سپاری عدالت به فردی که خود بیرون از قانون می‌ایستد. دکستر هم زمان مأمور قانون و ناقض آن است؛ قربانی دیروز و جلاد امروز. اینجاست که پرسش بنیادین اخلاقی سر برمی‌آورد: آیا رنج تاریخی می‌تواند مجوز تولید رنج جدید باشد؟ جهان دکستر، به این پرسش پاسخ مثبت می‌دهد. یکی از خطرناک‌ترین دستاوردهای روایی سریال دکستر، موفقیت آن در ایجاد حس هم‌ذات‌پنداری عمیق بیننده با شخصیت اصلی خود به عنوان یک قاتل زنجیره‌ای است. این موفقیت مرهون استفاده از نوعی «زیبایی‌شناسی خشونت» است. در این فرم هنری، قتل دیگر یک جنایت کریه نیست، قتل به عنوان یک آیین منظم، دقیق و حتی بصری چشم‌نواز نمایش داده می‌شود.

ادامه در صفحه ۷

فرهنگتگان

چه کسانی خیابان را به آشوب کشیدند
از پمپئو و موساد تا بازیگران فراری
وصه‌یونی‌پهلویست‌ها

نه می‌بخشیم نه فراموش می‌کنیم

عراقچی با ابتکارهای هسته‌ای و نفتی و با اختیارات کافی در سوئیس است، توپ توافق در زمین آمریکاست

دست‌پُر ایران در ژنو

محمدرضا شهیدی فرد، مجری و برنامه‌ساز توانمند دوباره به سیما برگشت؛ اما چرا این قدر دیر؟

مردم ایران، دوباره سلام

درآمد ۳۱ میلیارد دلاری نفت در نیمه نخست

فروش نفت رکورد ۷ ساعه رازد؛ بازگشت پول؟ نمی‌دانیم

آتش بر جان امر اجتماعی

گزارش «فرهنگتگان» از مسجد تخریب‌شده امام حسین (ع) کرج
و بازخوانی پرونده خدمات اجتماعی آن

مأموریت ممکن برای احیای دوباره آنتن

گزارش «فرهنگتگان» از برنامه‌های تلویزیون برای ماه مبارک رمضان